

Nr 4

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor rörande älgjakt m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 22 januari 1965 dagtecknad proposition, nr 19, vilken hänskjutits till jordbruksutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i propositionen utfärda bestämmelser beträffande användningen av älgskadefonderna och regleringsfonden, *dels* godkänna vad i propositionen förordats i fråga om älgavgift, *dels ock* godkänna vad i propositionen förordats om överförande av tillsynen över jakten och viltvården till statens naturvårdsnämnd.

I propositionen har lämnats redogörelse för *dels* 1949 års jaktutrednings betänkande angående älgfrågan (SOU 1964: 11), *dels* 1961 års kronhjortsutrednings betänkande angående kronhjortsreservat m. m. (SOU 1964: 23), *dels ock* över nämnda betänkanden avgivna remissyttranden. Vidare har anmälts skrivelse från landshövdingen i Malmöhus län i sistberört ämne.

Utskottet torde i förevarande delar få hänvisa till propositionen.

Efter förenämnda redogörelser har *departementschefen* anfört följande.

»Sedan lång tid tillbaka har rätten till jakt efter älg reglerats i syfte att skydda älgstammen mot utrotning men också att förhindra dess tillväxt och utbredning i inte önskvärd omfattning. Under efterkrigstiden har älgstammen vuxit från omkring 47 000 djur 1945 till f. n. ungefär 120 000. Antalet fällda älgar har under den senaste femårsperioden uppgått till omkring 30 000 per år.

1949 års jaktutredning har i sitt betänkande rörande älgfrågan, för vilket redogjorts i det föregående, lagt fram förslag om ändrade regler för *älgjakten organisation*. Utredningen har därvid framhållit, att nuvarande ordning för denna jakt är förenad med åtskilliga brister. Denna uppfattning delas av nära nog samtliga remissinstanser. Bl. a. har uttalats, att det visat sig svårt att med nuvarande bestämmelser reglera älgstammens storlek. Särskilt har anmärkts, att den korta allmänna jakttiden medverkat till för låg avskjutning och försvarat en rationell och biologiskt riktig beskattning av älgstammen.

Enligt min mening är det angeläget, att i landets fauna alltså ingår en livskraftig älgstam. Den lämpliga storleken och lokaliseringen av denna måste givetvis avvägas med hänsyn till de betydande skador som kan orsakas av en alltför talrik älgstam. Utöver skador av materiell art på gröda och annan egendom uppkommer inte sällan personskador vid kollisioner mellan motorfordon och älgar. Under senare år har älgskadorna visat en tendens att öka. Enligt senast tillgängliga uppgifter har ersättningarna för skador på grödor uppgått till i runt tal 1,2 milj. kr. per år och antalet ansökningar om bidrag på grund av kollisioner till över 250. Mot bakgrunden härav och då älgstammen f. n. synes öka relativt snabbt anser jag, att i vart fall inom vissa områden en icke obetydlig minskning av stammen är motiverad.

Jaktutredningens förslag innebär, att den allmänna jakttiden för älg i vissa län på försök slopas och att i stället jakten i sin helhet regleras genom att länsstyrelsen utfärdar licens för att inom angiven tid fälla visst antal djur inom särskilda älgjaktområden. Försöksverksamheten bör enligt utredningen efter hand utsträckas till övriga län. Utredningen anser, att genom denna ordning avskjutningen bättre kan anpassas efter de lokala förhållandena och att djurskyddssynpunkter kan tillgodoses i större utsträckning. Ett flertal remissinstanser har ställt sig positiva till en försöksverksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag. Andra remissinstanser åter har pekat på de problem utredningens förslag kan medföra för jakträttsinnehavare som endast disponerar mindre markområden. Det har även anmärkts att kostnaderna för administrationen av den reglerade älgjakten ej utretts.

För min del anser jag, att det är värdefullt att pröva en reglerad älgjakt enligt utredningens tankegångar i några län där intresse föreligger. Med hänsyn till de invändningar som framkommit vid remissbehandlingen bör dock formerna för regleringen ytterligare övervägas innan försöksverksamheten igångsätts. Vid övervägandena bör också beaktas, att administrationskostnaderna för försöksverksamheten i möjlig mån begränsas. Jag avser att föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt den centrala tillsynsmyndigheten för jakten att efter överläggningar med berörda myndigheter och organisationer undersöka hithörande frågor. När uppdraget redovisats, vill jag ånyo anmäla frågan om försöksverksamheten. I samband därmed bör även prövas om beslutanderätt i fråga om försöksverksamheten kan delegeras till underordnad myndighet. Administrationskostnaderna för försöksverksamheten bör bestridas ur regleringsfonden.

Den nu angivna begränsade försöksverksamheten löser inte helt frågan att i erforderlig omfattning minska älgstammen. I viss anslutning till jaktutredningens nyss nämnda förslag synes det lämpligaste sättet att nå en sådan minskning vara att utvidga den licensreglerade jakten. Särskilt inom områden, där älgskador på grödor eller kollisioner mellan motorfordon och älg är ofta förekommande, bör därför nuvarande bestämmelser i fråga om

licensgivning uppmjukas. Sålunda bör kraven på licensområdes storlek och beskaffenhet mildras. Jakträttsinnehavare, som var för sig inte disponerar tillräcklig areal, bör ha möjlighet att få licens om de går samman för att gemensamt bedriva älgjakt inom lämpligt område. Nu angivna principer för licensgivning bör i tillämpliga delar även iakttas då domänstyrelsen upplåter jakträtt till älg på kronomark. Den ökade licensjakten kan medföra vissa olägenheter för allmänhetens friluftsliv. Det bör därför vid prövning av licensansökningar övervägas att i vart fall inom områden, som är attraktiva ur friluftssynpunkt, i licenserna föreskriva att jakt ej får ske lördagar och söndagar.

Om det visar sig att utvidgad licensjakt ej är till fyllest för att inom ett område nedbringa älgstammen till lämplig omfattning, bör med stöd av särskilda bestämmelser i jaktstadgan den allmänna jakttiden för älg inom området utsträckas.

Sedan erfarenheter vunnits av såväl försöken med helt reglerad älgjakt som den liberalare licensgivningen bör hela frågan om älgjaktens organisation prövas på nytt. Jag avser därför att föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt den centrala tillsynsmyndigheten att följa utvecklingen på området och då så bedöms lämpligt inkomma med förslag.

Angivna ändringar i fråga om regleringen av älgjakten torde ej kräva medgivande av riksdagen.

I fråga om *ersättning för älgskador samt storleken och användningen av avgifterna för fällda älgar* har jaktutredningen föreslagit vissa ändringar i nu gällande bestämmelser. I likhet med utredningen anser jag, att ersättning regelmässigt bör kunna utgå även till innehavare av brukningsenhet där den odlade arealen är större än 20 hektar. Vid min prövning av de förslag till ny arealgräns, som framförts av utredningen och remissinstanserna, har jag stannat för att i viss överensstämmelse med vad som gäller för bidrag till jordbrukets rationalisering ersättning som regel bör erhållas för skador på brukningsenheter av högst tvåfamiljsjordbruks storlek. Med hänsyn till att tvåfamiljsjordbruks areal kan variera är det dock av administrativa skäl lämpligt att i förevarande sammanhang tillämpa en fast arealgräns. F. n. synes denna böra bestämmas till 40 hektar odlad jord men Kungl. Maj:t bör äga vidta av utvecklingen motiverade anpassningar. Även i fortsättningen bör möjlighet finnas att, om särskilda skäl föreligger, medge ersättning även om arealen är större. Såsom särskilt skäl bör kunna anses att en anmärkningsvärt stor skada inträffat eller att en arrendator på grund av bestämmelser i arrendekontraktet saknar möjlighet att genom jakt efter älg eller på annat sätt erhålla kompensation. Frågan om i sådant fall ersättningen bör utgå med jämkat belopp får prövas i varje ärende.

Jaktutredningen har föreslagit, att den skadelidande vid älgskada skall stå självrisk med 100 kr. men att den som får ersättning, till skillnad från

vad som nu gäller, skall gottgöras även kostnaderna för skadans värdering. För min del anser jag, att ersättning inte bör utgå vid skador av ringa omfattning. Med hänsyn härtill bör Kungl. Maj:t äga fastställa ett belopp under vilket ersättning ej utgår. F. n. synes detta belopp, såsom bl. a. lantbruksstyrelsen förordat, böra bestämmas till 200 kr. Med hänsyn till att något generellt avdrag från ersättningen på grund av självrisk ej bör ske finner jag ej skäl biträda förslaget att ändra nuvarande ordning för bestridande av värderingskostnaden. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser rörande värderingsförfarandet.

I likhet med nära nog samtliga remissinstanser anser jag, att hittillsvarande princip att ersättning inte skall utgå för skador på skog inte bör frångås.

I det föregående har jag berört den stigande frekvensen av sammanstötningar mellan motorfordon och älg. Utöver en minskning av älgstammen inom berörda områden anser jag, att även andra åtgärder bör vidtas i syfte att förebygga dessa olyckor. Det torde behövas intensifierade undersökningar och försök för att utröna lämpliga åtgärder för att hålla älgarna borta från livligt trafikerade vägar. Därjämte torde ökad upplysning om älgarnas vanor kunna vara till gagn. Jag tillstyrker jaktutredningens förslag, att älgskadefonden i vederbörande län tas i anspråk för de bidrag med anledning av skador vid kollisioner inom länet mellan motorfordon och älg, var till medel nu disponeras ur jaktvårdsfonden. Därutöver bör den centrala regleringsfonden få utnyttjas för att bestrida kostnaderna för undersökningar, försök och upplysning för att förebygga älgskador av bl. a. förevarande slag.

Den centrala regleringsfonden, som alltså bör tillföras högst 10 procent av inflytande älgavgifter, bör vidare användas för att täcka brist i länens älgskadefonder på medel för skadeersättningar och för jaktvårdsändamål, som hänger samman med älgjakten. Såsom förut nämnts bör ur den centrala fonden även bestridas administrationskostnaderna för försök med reglerad älgjakt. Beslut om ersättning för älgskador och om disposition i övrigt av medel ur fonderna bör fattas av Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer.

Den avgift som skall erläggas för varje fälld älg har genom beslut av 1951 års riksdag (prop. 189, L³U 14, rskr. 327) fastställts till lägst 15 kr. och högst 100 kr. Med hänsyn till det ökade medelsbehovet för skadeersättningar tillstyrker jag jaktutredningens förslag att fastställa älgavgiftens minimi- och maximibelopp till 30 respektive 200 kr. Såsom utredningen föreslagit förordar jag vidare, att Kungl. Maj:t skall äga rätt att, då särskilda skäl föreligger, fastställa högre maximibelopp än 200 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t eller myndighet Kungl. Maj:t bestämmer att årligen för varje län besluta om älgavgift. Den älgavgift, som skall erläggas vid underlåtenhet att lämna uppgift om antal fällda älgar eller vid oriktig

sådan uppgift, bör liksom för närvarande utgå med maximibelopp. Motvarande bör gälla för älg som fälls vid olaga jakt eller vid olovlig jakt på annans jaktområde.

De myndigheter och organisationer som yttrat sig över betänkandet angående *kronhjortsreservat m. m.* är i stort sett ense om att frågan om kronhjortens bevarande inte ännu tillräckligt belysts och att ställning i reservatfrågan inte bör tas förrän resultatet av viltforskningsrådets undersökningar föreligger.

Jag delar remissinstansernas nyss angivna åsikt. Ställning till frågekomplexet bör sålunda inte tas förrän vissa ytterligare överväganden skett. Jag avser därför föreslå Kungl. Maj:t att uppdra åt domänstyrelsen och statens naturvårdsnämnd att i samråd med viltforskningsrådet fortsätta undersökningarna rörande kronhjortens bevarande.

Mot denna bakgrund är jag inte beredd förorda förslaget om ersättning av statsmedel för kronhjortens skadegörelse. Om mera betydande skador förekommer på gröda bör enligt min mening länsstyrelsen äga meddela vederbörande jakträttsinnehavare särskilt tillstånd att fälla kronhjort. Jag ämnar återkomma till Kungl. Maj:t med förslag till ändrade bestämmelser i ämnet.

I prop. 1963: 136 uttalade jag, på anförda skäl, att den länge aktuella frågan om *obligatorisk ansvarighetsförsäkring för jägare* eller ett speciellt jaktskadeskydd i annan form enligt min mening kunde avföras från dagordningen. Riksdagen intog emellertid en annan ståndpunkt och anhöll (rskr. 1963: 387) att frågan om jaktskadeskydd ånyo skulle tas upp till övervägande. Sedan dess har Svenska jägareförbundet med ett försäkringsbolag slutit ett ramavtal som ger de till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningarna möjlighet att på angivna villkor teckna kollektiv ansvarighetsförsäkring för sina direkt anslutna medlemmar i deras egenskap av jägare. Riksdagens anhållan synes nu lämpligen böra föranleda den åtgärden, att den centrala tillsynsmyndigheten för jakten får i uppdrag att följa skadeutvecklingen och göra de framställningar i ämnet, som därvid kan finnas påkallade. Jag avser därför att återkomma till Kungl. Maj:t med förslag att sådant uppdrag lämnas.

Slutligen vill jag ta upp frågan om att överföra den *centrala tillsynen av jakten och vilvården* från domänstyrelsen till statens naturvårdsnämnd. Denna fråga berördes av 1960 års naturvårdsutredning. Vid remissbehandlingen av utredningens betänkande uttalade sig domänstyrelsen för en sådan överföring. Liknande uppfattning hyste Svenska jägareförbundet och Jägarnas riksförbund. Vid anmälan av betänkandet i prop. 1963: 71 uttalade jag, att det utan tvekan förelåg ett nära samband mellan naturvården samt jakt- och viltvården. Jag finner det lämpligt, att principbeslut nu

fattas att överföra tillsynen över jakten och viltvården från domänstyrelsen till statens naturvårdsnämnd. Om riksdagen bifaller vad jag förordat, bör de med överförandet sammanhängande detaljfrågorna kunna utredas i sådan tid att de förslag, som är av beskaffenhet att böra underställas riksdagen, kan föreläggas 1966 års riksdag och överförandet ske den 1 juli 1966. I samband därmed bör även prövas i vilken omfattning en ytterligare delegering av beslutanderätt i jakt- och viltvårdsfrågor kan ske från Kungl. Maj:t till underlydande myndigheter.»

Utskottet har i detta sammanhang behandlat följande till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 597 av herrar *Wikberg* och *Svanström*, likalydande med II: 694 av herr *Gustavsson* i *Alvesta m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan om i vilken ordning och efter vilka grunder ersättning för person- och sakskada må utgå till trafikant som lider skada eller förlust genom en olyckshändelse i trafiken, orsakad av att en älg eller ett rådjur plötsligt sprungit ut på vägen,

2) I: 634 av herr *Rönberg m. fl.* och II: 749 av herr *Lundmark m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 19 uttala dels att vid försöksverksamhet med reglerad älgjakt må prövas liberalare regler för älgavgift i fall där jägaren förlorar skadskjutet byte till annans jakträttsområde, under förutsättning att jägaren i övrigt iakttagit jaktstadgans föreskrifter, dels att försöksverksamheten må uppta till prövning en inskränkning av tiden för licensjakt till 15 dagar, i varje fall inom övre Norrland,

3) I: 635 av herr *Karlsson, Helge, m. fl.*, likalydande med II: 750 av herr *Hedin m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att Kungl. Maj:t vid överarbetning av förslaget till reglerad älgjakt måtte beakta vad i motionerna anförts samt medge att jämsides med det förslag som översynen kan ge anledning till jämväl andra förslag må kunna få prövas i de län där jägaropinionen och länsstyrelsen stöder sådant förslag,

4) II: 751 av herr *Hamrin* i Kalmar, i vilken motion hemställts, att riksdagen måtte besluta att såsom sin mening ge till känna att i avvaktan på utredning om formerna för en försöksverksamhet med reglerad älgjakt den allmänna jakttiden måtte utsträckas till ett större antal dagar med rätt att under denna tid även skjuta älgkalv, gällande de län där älgstammen inom den närmaste tiden bör decimeras,

5) I: 636 av herr *Larsson, Nils Theodor*, likalydande med II: 752 av herrar *Jonasson* och *Börjesson* i Glömminge, vari hemställts, dels att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 19 måtte a) som sin mening uttala, att försöksverksamhet med reglerad älgjakt inte må företas utan att riks-

dagen ges tillfälle att yttra sig, b) besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om ersättning till markägare för älgskada på skog, c) besluta att kostnader för värdering av älgskada må täckas genom medel ur älgskadefond, d) för sin del besluta att ersättning för skador förorsakade av kollision mellan motorfordon och älg må regleras genom trafikförsäkring å motorfordon samt e) i övrigt beakta vad i motionerna anförts, *dels* att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till författningsändringar med anledning av d),

6) I: 638 av herr *Wikberg* och herr *Gustafsson, Nils-Eric*, och II: 753 av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.*, i vilka likalydande motioner hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 19 måtte *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att komplettera den i propositionen föreslagna försöksverksamheten i fråga om reglerad älgjakt med en parallellt bedriven försöksverksamhet med allmän jakt i enlighet med vad i motionerna har anförts, samt i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att ovannämnda frågor rörande älgjakten utformning på nytt måtte underställas riksdagen för prövning, sedan erforderliga erfarenheter vunnits av försöksverksamheten, *dels* medge att befogenhet att fastställa älgavgift överflyttas från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna, *dels ock* i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning av bestämmelserna rörande älgskadefonden i syfte att medge att ersättning från fonden må kunna utgå även för skada å växande skog,

7) II: 754 av herr *Lundberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 19 angående vissa frågor rörande älgjakt *m. m.*,

8) I: 637 av herr *Olsson, Erik*, och herr *Lundin*, likalydande med II: 755, av herr *Wikner m. fl.*, i vilka motioner hemställts, i första hand, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att försöksverksamheten med reglerad älgjakt ej genomförs, samt, i andra hand, om detta yrkande ej skulle bifallas, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att en kommitté tillsätts med den sammansättning och med det uppdrag motionärerna skisserat och att erforderliga ekonomiska resurser ställs till kommitténs förfogande.

Beträffande det närmare innehållet i motionerna torde utskottet få hänvisa till motionerna II: 694, II: 749, II: 750, II: 751, II: 752, II: 753, II: 754 och II: 755.

Utskottet. I propositionen erinras om att rätten till jakt sedan lång tid tillbaka reglerats i syfte att skydda älgstammen mot utrotning men också att hindra dess tillväxt och utbredning i inte önskvärd omfattning. Vidare har framhållits, att älgstammen bör beskattas på ett biologiskt riktigt sätt för att åstadkomma god kvalitet. Såsom framgår av propositionen är emellertid nuvarande ordning för älgjakten förenad med åtskilliga brister. Sedan 1945 har sålunda älgstammen i riket ökat från omkring 47 000 till ungefär 120 000

djur. Vidare har älgskadorna under senare år visat en tendens att öka. Mot bakgrunden härav anser departementschefen att i vart fall inom vissa områden en inte obetydlig minskning av stammen är motiverad. I syfte att ernå säkrare metoder för att hålla älgstammens storlek inom lämpliga gränser har departementschefen, såsom framgår av den föregående redogörelsen, funnit det värdefullt att i några län där intresse föreligger försöksvis pröva en reglerad älgjakt enligt tankegångar som redovisats av 1949 års jaktutredning. Med hänsyn till vissa invändningar som framkommit vid remissbehandlingen avses dock formerna för regleringen m. m. ytterligare övervägas, innan försöksverksamheten igångsätts. Departementschefen framhåller, att den angivna begränsade försöksverksamheten emellertid inte helt löser frågan att i erforderlig omfattning minska älgstammen. Det lämpligaste sättet att nå en sådan minskning har departementschefen funnit vara att utvidga den licensreglerade jakten. Skulle det visa sig att utvidgad licensjakt ej är tillfyllest för detta ändamål, bör enligt departementschefens mening den allmänna jakttiden för älg inom området utsträckas med stöd av särskilda bestämmelser i jaktstadgan. Sedan erfarenheter vunnits av såväl försöken med helt reglerad älgjakt som den liberalare licensgivningen avses hela frågan om älgjaktens organisation prövas på nytt.

Angivna ändringar i fråga om regleringen av älgjakten synes, såsom departementschefen anfört, ej kräva medgivande av riksdagen. För bedömningen av de förslag som framlagts i propositionen är det emellertid enligt utskottets mening värdefullt att de gjorda övervägandena i frågan nu redovisats för riksdagen.

I motionerna I: 634 och II: 749, I: 635 och II: 750, I: 636 och II: 752 samt I: 638 och II: 753 har framförts olika synpunkter och önskemål i anslutning till den planerade försöksverksamheten. Härvid har bl. a. framhållits att jämsides med den försöksverksamhet med reglerad älgjakt vartill i propositionen nämnd översyn kan ge anledning, jämväl andra system må kunna efter Kungl. Maj:ts prövning tillämpas i län, där jägaropinionen och länsstyrelsen stöder sådant förslag, ävensom att sagda verksamhet måtte kompletteras med en parallellt bedriven försöksverksamhet med allmän jakt. Vidare har bl. a. förordats att försöksverksamheten tidsbegränsas till högst fem år samt att försök endast bedrivs i de län där verksamheten allmänt accepteras av länsmyndigheter och jakträttsinnehavare.

Innan försöksverksamheten påbörjas, avses formerna för denna ytterligare komma att prövas av Kungl. Maj:t. Det bör härvid öppnas möjlighet att pröva annat system för älgjakt än det i propositionen föreslagna om det inom något län finns ett allmänt önskemål härom. Utskottet, som i princip finner det lämpligt att försöksverksamheten bedrivs efter olika system, utgår från att de i angivna motioner framförda synpunkterna och önskemålen rörande verksamhetens utformning kommer att i möjligaste mån beaktas av Kungl. Maj:t vid frågans vidare handläggning. Med hänsyn här-

till synes någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av vad i motionerna härutinnan anförts ej vara nödvändig. I motionerna I: 636 och II: 752 har förutsatts, att riksdagen, sedan Kungl. Maj:t ytterligare övervägt formerna för försöksverksamheten, föreläggs förslag om utformningen av ifrågavarande verksamhet innan densamma igångsätts. Utskottet kan för sin del inte finna detta vara erforderligt. Däremot anser sig utskottet böra instämma i yrkandet i motionerna I: 638 och II: 753 så till vida, att utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar önskemål om att frågan rörande älgjaktens utformning på nytt anmäls för riksdagen, sedan erforderliga erfarenheter vunnits av försöksverksamheten.

Vad gäller det i motionerna I: 634 och II: 749 gjorda uttalandet till förmån för en inskränkning av tiden för licensjakt till 15 dagar, i varje fall inom övre Norrland, vill utskottet framhålla angelägenheten av att tiden för licensjakt i möjligaste mån begränsas med hänsyn bl. a. till allmänhetens friluftsliv. Mot bakgrunden av vad departementschefen anfört i denna fråga förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t även kommer att beakta de i nyssnämnda motioner sålunda anförda synpunkterna. Någon åtgärd från riksdagens sida i anledning av förevarande motionsyrkanden synes därför inte erforderlig.

I motionen II: 751 har hemställts, att riksdagen måtte besluta att såsom sin mening ge till känna att i avvaktan på utredning om formerna för försöksverksamheten den allmänna jakttiden måtte utsträckas med rätt att även skjuta älgkalv, gällande de län där älgstammen inom den närmaste tiden bör decimeras. Utskottet får, med erinran jämväl om att angivna åtgärdet kan vidtas och på sina håll redan vidtagits inom ramen för gällande bestämmelser, för sin del föreslå att motionen lämnas utan åtgärd.

De i propositionen framlagda förslagen innefattar bl. a. hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda vissa bestämmelser beträffande användningen av älgskadefonderna och regleringsfonden.

I fråga om ersättning för älgskador anför departementschefen bl. a., att sådan inte bör utgå vid skador av ringa omfattning. Med hänsyn härtill föreslås Kungl. Maj:t äga fastställa ett belopp under vilket ersättning ej utgår. Beloppet anses f. n. böra bestämmas till 200 kr. Enligt departementschefens mening bör något generellt avdrag från ersättningen på grund av självrisk ej göras. Enligt ett av jaktutredningen framlagt förslag bör emellertid den som utsätts för älgskada stå självrisk med lägst 100 kr. Utredningen föreslår vidare, att — till skillnad från vad nu gäller — ersättning för värderingskostnader i fortsättningen skall utgå av medel ur älgskadefonden i de fall då skadeersättning beviljas. Utskottet finner flera skäl tala för den av jaktutredningen intagna ståndpunkten i dessa frågor. På grund härav och i anledning av i motionsparet I: 636 och II: 752 framställt yrkande i sammanhanget vill utskottet framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t vid ut-

formningen av bestämmelser rörande värderingsförfarandet överväger sådan ändring i förevarande avseende som föreslagits av utredningen.

Enligt propositionen bör ersättning för älgskador i fortsättningen kunna utgå till innehavare av brukningsenhet, där den odlade arealen uppgår till högst 40 hektar, dock med rätt för Kungl. Maj:t att vidta av utvecklingen motiverade anpassningar. Om särskilda skäl föreligger skall möjlighet finnas att medge ersättning även om arealen är större. Vad sålunda föreslagits föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet utgår därvid från att undantagsregeln bör kunna tillämpas förhållandevis generöst.

I motionerna I: 636 och II: 752 samt I: 638 och II: 753 påyrkas utredning rörande möjligheterna att medge ersättning för älgskador på skog. Med hänvisning till de betydande svårigheterna att värdera sådana skador och enär jämväl möjligheter föreligger till viss utvidgad licensjakt, om växande skog tillfogats mera omfattande skador av älg, avstyrker utskottet bifall till nämnda motionsyrkanden. I detta sammanhang torde utskottet få erinra om att älg, som nedlagts vid nyssnämnd licensjakt, tillfaller kronan, medan vid motsvarande licensjakt på älg, som orsakar skada på odlad mark, nedlagd älg tillfaller jaktträtsinnehavaren. Enligt utskottets mening talar skäl för att ifrågavarande bestämmelser ändras så att jämväl i det första fallet jaktträtsinnehavaren skall äga behålla nedlagd älg.

Vad gäller användningen av avgifterna för fällda älgar föreslås i propositionen bl. a. att älgskadefonden i vederbörande län skall få tas i anspråk för de bidrag med anledning av skador vid kollisioner inom länet mellan motorfordon och älg vartill medel nu disponeras ur jaktvårdsfonden. Häremot har utskottet ej något att erinra. Emellertid talar enligt utskottets mening skäl för att en översyn av hithörande problem kommer till stånd, särskilt med tanke på att även nu ifrågavarande skador visat en tendens att öka under senare år. Utskottet ansluter sig därför till det i motionerna I: 597 och II: 694 framförda yrkandet härom. Med hänvisning till att nämnda översyn måste komma att innefatta en prövning jämväl av de i motionerna I: 636 och II: 752 framlagda förslagen beträffande reglering av kollisionsskador genom trafikförsäkring å motorfordon, m. m., synes nämnda motionsyrkanden ej böra föranleda någon särskild åtgärd.

I propositionen har hemställts om godkännande av vissa ändringar beträffande älgavgiften. Vad Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit kan utskottet tillstyrka. Utskottet har däremot ej funnit anledning biträda det i förevarande sammanhang framställda yrkandet i motionerna I: 638 och II: 753 om överflyttande av befogenheten att fastställa älgavgift från Kungl. Maj:t till länsstyrelserna. Utskottet vill erinra om att enligt propositionen Kungl. Maj:t skall äga delegera nämnda befogenhet till myndighet. Ej heller har utskottet ansett någon åtgärd erforderlig i anledning av yrkandet i motionerna I: 634 och II: 749 om prövning av liberalare regler för älgavgift i vissa fall.

Vad i propositionen anförts med anledning av 1961 års kronhjortsutrednings betänkande angående kronhjortsreservat m. m. föranleder ingen erinran från utskottets sida. Med hänsyn till omfattningen av de skador som kronhjorten årligen förorsakar vill dock utskottet för sin del betona angelägenheten av att frågan om kronhjortens bevarande bringas till en snar och effektiv lösning.

De uttalanden och förslag i propositionen, vilka ej särskilt berörts i det föregående, har inte föranlett någon erinran från utskottets sida.

Utskottets i det föregående redovisade ställningstaganden innebär, att utskottet ej biträder yrkandet i motionen II: 754 om avslag å förevarande proposition liksom ej heller yrkandet i motionerna I: 637 och II: 755 i vad de avser genomförandet av försöksverksamheten. Utskottet avstyrker likaledes i sistnämnda motionspar i andra hand framlagt förslag om inrättande av en särskild kommitté för uppföljning av försöksverksamheten.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen må

I. avslå motionen II: 754 samt motionerna I: 637 och II: 755, samtliga motioner såvitt avser försöksverksamhetens genomförande,

II. lämna motionen II: 754 i övrigt utan bifall,

III. lämna utan åtgärd motionerna I: 635 och II: 750 samt motionen II: 751 ävensom, såvitt avser ändringar i fråga om regleringen av älgjakten, motionerna I: 634 och II: 749 samt I: 636 och II: 752,

IV. i anledning av motionen I: 638 och II: 753, såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala önskemål om att frågan rörande älgjaktens utformning på nytt måtte anmälas för riksdagen, sedan erforderliga erfarenheter vunnits av försöksverksamheten med reglerad älgjakt,

V. med bifall till motionerna I: 597 och II: 694 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan om i vilken ordning och efter vilka grunder ersättning för person- och sakskada må utgå till trafikant som lider skada eller förlust genom olyckshändelse i trafiken, orsakad av älg eller rådjur,

VI. i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 636 och II: 752, såvitt desamma avser kostnader för värdering av älgskada, ävensom med avslag å nyssnämnda motioner, såvitt de i övrigt berör förevarande punkt, samt motionerna I: 638 och II: 753, såvitt nu är i fråga, bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats i det föregående utfärda bestämmelser

beträffande användningen av älgskadefonderna och regleringsfonden,

VII. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag ävensom med avslag å motionerna I: 634 och II: 749 samt I: 638 och II: 753, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, godkänna vad i det föregående förordats i fråga om älgavgift,

VIII. lämna utan åtgärd motionerna I: 637 och II: 755 samt I: 638 och II: 753, samtliga motioner såvitt de ej behandlats i det föregående,

IX. godkänna vad i propositionen förordats om överförande av tillsynen över jakten och viltvården till statens naturvårdsnämnd, samt

X. i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i anledning av propositionen anfört angående rätt till nedlagd älg vid viss licensjakt.

Stockholm den 16 mars 1965

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR NILSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit,

såvitt avser utskottets hemställan under I. och II.:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nils Hansson, Carl Eskilsson, Mossberger, Gunnar Pettersson*, Isacson, fru Nilsson*, herrar Wanhainen*, Erik Svedberg* och Tågmark;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie*, Lindström, fru Lindskog, herrar Antby, Persson i Skänninge, Jonasson, Lundmark, Trana, Hedin och Jönsson i Ingemarsgården;

samt såvitt avser hemställan under III.—IX.:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nils Hansson, Carl Eskilsson, Mossberger, Hedström, Isacson, fru Nilsson*, herrar Wanhainen*, Skårman och Tågmark;

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie*, Lindström, Persson i Skänninge, Nilsson i Lönsboda, Jonasson, Lundmark, Trana, Hedin, fru Lindberg och herr Jönsson i Ingemarsgården.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Tågmark* och *Jonasson*, vilka ansett att

dels den del av utskottets utlåtande, som på s. 8 börjar med orden »An-givna ändringar» och på s. 9 slutar med orden »av försöksverksamheten», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Älgjakten bedrivs f. n. dels under allmän jakttid, dels under särskild jakttid genom s. k. licensjakt. Den av departementschefen föreslagna försöksverksamheten i vissa län avses bedrivas enbart såsom licensjakt inom särskilda s. k. älgjaktområden. Administrationskostnaderna för försöksverksamheten bör enligt departementschefen bestridas ur regleringsfonden. I motionerna I: 637 och II: 755 har hemställts, i första hand, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att försöksverksamheten med reglerad älgjakt ej genomförs. Motionärerna anser i likhet med länsstyrelsen i Jämtlands län, att tillräckliga skäl ej föreligger att på sätt 1949 års jaktutredning föreslagit ändra det nuvarande systemet för älgjaktens bedrivande. Den av utredningen uppställda målsättningen bör enligt motionärerna i allt väsentligt kunna uppnås utan reglerad avskjutning. Motionärerna anser även, att förslaget innebär väsentliga intrång i den fria jakträtt som tillkommer markägarna. Förslaget innebär vidare enligt motionärernas mening, att möjligheterna att få delta i älgjakt försvåras för de jägare som saknar jaktmarker. I motionerna I: 636 och II: 752 har likaledes ifrågasatts, om inte avsett resultat också skulle kunna ernås inom ramen för nu gällande bestämmelser, exempelvis genom förlängning av den allmänna jakttiden och en revidering av licensjaktbestämmelserna. Vidare borde det enligt dessa motionärer vara möjligt att i större utsträckning ta till vara jaktvårdsområdenas fördelar.

Utskottet finner de i nämnda motioner anförda skälen mot försöksverksamhetens genomförande vara beaktansvärda. Utskottet vill erinra om att det redan nu finns s. k. jaktvårdsområden, vilkas verksamhet är reglerad i jaktlagen. Inom denna på i princip frivillig väg åstadkomna jaktvårdsorganisation förekommer samarbete även över arealgränserna rörande all slags jakt — småviltjakt, rådjursjakt etc. samt älgjakt. Ett bifall till departementschefens förslag innebär enligt utskottets mening, att en dubbelorganisation tillskapas, som komplicerar jaktfrågorna och som dessutom kan befaras försvåra tillkomsten av nya jaktvårdsområden. En annan sannolik följd är att denna dubbelorganisation blir mera kostnadskrävande.

Utskottet finner starka skäl tala för att jaktvårdsområdesverksamheten i stället byggs ut både i fråga om innehåll och omfattning och att erforderliga medel härför efter vederbörlig prövning ställs till förfogande. Trots att extra medel erfordras härför måste enligt utskottets mening kostnaderna

totalt sett ändock bli lägre och resultatet inte endast vad avser älgjakten utan all jakt bli bättre än vid den föreslagna organisationen.

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet yrkandet i motionerna I: 637 och II: 755, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att försöksverksamheten med reglerad älgjakt ej genomförs. I anslutning härtill förordar utskottet att riksdagen icke måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att använda regleringsfonden till bestridande av administrationskostnader vid försök med reglerad älgjakt.

Detta utskottets ställningstagande innebär även, att utskottet såvitt gäller försöksverksamheten med reglerad älgjakt ansluter sig till yrkandet i motionen II: 754 om avslag å förevarande proposition samt att utskottet finner motionerna I: 634 och II: 749, I: 635 och II: 750, I: 636 och II: 752, I: 637 och II: 755 ävensom I: 638 och II: 753 i vad däri framställts yrkanden och önskemål i anslutning till uttalandena i propositionen beträffande nämnda försöksverksamhet ej böra föranleda någon riksdagens åtgärd.»

dels andra stycket å s. 11 i utskottets utlåtande bort lyda sålunda:

»Utskottets i — — — (lika med utskottet) — — — att utskottet, utom såvitt avser den planerade försöksverksamheten med reglerad älgjakt, ej biträder yrkandet i motionen II: 754 om avslag å förevarande proposition.»

dels ock utskottets hemställan under I. och IV. bort lyda sålunda:

»I. med bifall till motionerna I: 637 och II: 755 samt i anledning av motionen II: 754, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att i propositionen framfört förslag beträffande försöksverksamhet med reglerad älgjakt ej måtte genomföras,

IV. lämna utan åtgärd motionerna I: 638 och II: 753, såvitt däri framförts yrkande om visst riksdagens uttalande i anslutning till förslaget rörande försöksverksamheten.»